

Prawo państwa członkowskiego - Irlandia Północna

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [en](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje o prawie i prawniczych bazach danych w Zjednoczonym Królestwie, ze szczególnym uwzględnieniem jurysdykcji Irlandii Północnej.

Źródła prawa

Głównymi źródłami prawa Zjednoczonego Królestwa w okręgu Irlandii Północnej są:

- **ustawodawstwo pierwotne** w formie ustaw uchwalanych przez Parlament Zjednoczonego Królestwa i ustaw uchwalanych przez Zgromadzenie Irlandii Północnej (Northern Ireland Assembly). Niektóre akty ustawodawstwa pierwotnego odnoszące się do Irlandii Północnej są uchwalane także przez monarchę działającego w radzie prywatnej jako zarządzenia królewskie (*Orders in Council*), czyli jako akty ustawodawcze (*statutory instruments*);
- **prawo Unii Europejskiej**;
- **ustawodawstwo wtórne (lub ustawodawstwo podporządkowane)** w formie aktów ustawodawczych (*statutory instruments*) lub aktów wykonawczych (*statutory rules*) Irlandii Północnej. Niektóre inne akty ustawodawstwa wtórnego mogą być wydawane jako decyzje administracyjne;
- **common law (prawo precedensowe)** rozwijane poprzez orzeczenia sądowe.

Rodzaje instrumentów prawnych – opis

Ustawodawstwo pierwotne, czyli **ustawy parlamentarne (*Acts of Parliament*)**, uchwała Parlament Zjednoczonego Królestwa w Londynie i mogą one obowiązywać w całym Zjednoczonym Królestwie lub w jakiegokolwiek jego części. Parlament Zjednoczonego Królestwa zatwierdził również przekazanie kompetencji ustawodawczych zdecentralizowanym parlamentom i zgromadzeniom, wskutek czego mogą one przyjmować ustawodawstwo pierwotne obejmujące ograniczony zakres zagadnień i obowiązujące na obszarach ich właściwości. Inne akty ustawodawstwa pierwotnego mogą być wydawane przez monarchę na mocy przywileju w różnych formach, takich jak zarządzenia królewskie (*Orders in Council*), oświadczenia (*proclamations*), nakazy królewskie (*royal warrants*), instrukcje królewskie (*royal instructions*), rozporządzenia oraz dokumenty nadania praw (*letters patent*).

Ustawodawstwo wtórne uchwalane jest na mocy uprawnień przyznanych aktem wydanym przez Jej Królewską Mość działającą w radzie prywatnej (Her Majesty in Council), przez ministra, ministerstwo (Ministry lub Department), organy władzy wykonawczej Irlandii Północnej lub inny organ lub osobę albo też uzyskanych na podstawie takiego aktu. Jest również nazywane **ustawodawstwem delegowanym lub wtórnym**, a akt nadający to uprawnienie określany jest mianem „aktu umocowującego”, „aktu nadającego uprawnienia” lub „aktu macierzystego”. Akty ustawodawstwa wtórnego mogą nosić różne tytuły, takie jak zarządzenia królewskie (*Orders in Council*), regulacje lub przepisy, które nazywane są zbiorczo „aktami ustawodawczymi” (*statutory instruments*) lub „aktami wykonawczymi” (*statutory rules*).

W Irlandii Północnej ustawodawstwo obejmuje akty lub ustawy, którymi mogą być akty Parlamentu Zjednoczonego Królestwa, Parlamentu Irlandii Północnej (1921–1972) lub Zgromadzenia Irlandii Północnej w Belfaście. W różnych okresach działalność zdecentralizowanych rządów w Irlandii Północnej bywała zawieszana i wiele aktów prawodawczych zawartych było w „zarządzeniach królewskich”, które z technicznego punktu widzenia są ustawodawstwem wtórnym, lecz wykorzystywane są jako ustawodawstwo pierwotne. Ustawodawstwo w Irlandii Północnej obejmuje również akty wykonawcze (*statutory rules*) – ustawodawstwo wtórne lub podporządkowane – uchwalane na mocy aktu Parlamentu Zjednoczonego Królestwa, zarządzenia królewskiego lub aktu Zgromadzenia Irlandii Północnej.

Uprawnienia do zawierania **traktatów międzynarodowych** w imieniu Zjednoczonego Królestwa należą na mocy przywileju królewskiego do Korony, tj. monarchy działającego zgodnie z zaleceniem rządu Zjednoczonego Królestwa. Parlament

Zjednoczonego Królestwa nie odgrywa formalnej roli w zawieraniu traktatów, jednakże gdy traktat wymaga wprowadzenia zmian do ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa lub przyznania środków publicznych, parlament głosuje nad tą kwestią w normalnym trybie. Wszystkie traktaty UE wymagają do ich wdrożenia w Zjednoczonym Królestwie odpowiedniego aktu prawnego, podlegają zatem kontroli parlamentarnej. Zgodnie z przepisami artykułów 20-25 ustawy z 2010 r. o reformie konstytucyjnej i sprawowaniu rządów (Constitutional Reform and Governance Act 2010), które weszły w życie 11 listopada 2010 r., ratyfikacja traktatu będzie możliwa dopiero po: a) przedłożeniu traktatu parlamentowi przez ministra Korony, b) opublikowaniu traktatu, oraz c) upływie okresu 21 dni sesyjnych, przy czym w tym okresie żadna z izb parlamentu nie opowie się przeciwko ratyfikacji traktatu.

Hierarchia norm

W przypadku gdy różne źródła prawa są ze sobą sprzeczne, głównym forum ich rozstrzygnięcia są sądy. Sądy mogą także rozstrzygać spory dotyczące wykładni ustawodawstwa. Jednakże w związku z tym, że Zjednoczone Królestwo nie posiada „pisanej konstytucji”, nie istnieje możliwość zakwestionowania ustawy parlamentu przed sądem, powołując się na jej sprzeczność z konstytucją. Zgodnie z **konstytucyjną doktryną „suwerenności parlamentarnej”** Parlament Zjednoczonego Królestwa jest najwyższym organem władzy ustawodawczej w takim znaczeniu, że może uchylać i uchylać wszelkie akty prawne, a żaden inny organ nie może uchylić ani zakwestionować ważności ustawy parlamentarnej.

Jednakże doktryna suwerenności parlamentarnej jest ograniczona przez członkostwo Zjednoczonego Królestwa w Unii Europejskiej. Na mocy ustawy z 1972 r. o Wspólnotach Europejskich (European Communities Act 1972) prawo Unii Europejskiej stanowi część prawa Irlandii Północnej. Ustawodawstwo krajowe należy poddawać wykładni w taki sposób, by zawsze gdy to możliwe było ono zgodne z prawem UE.

Ustawa z 1998 r. o prawach człowieka (Human Rights Act 1998), która włączyła europejską konwencję praw człowieka do prawa Zjednoczonego Królestwa, nadaje sądom jeszcze jedno uprawnienie do kwestionowania ustaw parlamentu. Na ile to możliwe przepisy prawa krajowego należy interpretować w taki sposób, aby wykładnia była zgodna z prawami ustanowionymi w konwencji.

Orzeczenia sądów, a w szczególności sądów odwoławczych, odgrywają ważną rolę w rozwoju prawa. Dostarczają one nie tylko wiążących decyzji w zakresie wykładni przepisów prawa, ale są również **podstawą systemu *common law***, który wywodzi się z orzeczeń sądów zapadłych we wcześniejszych sprawach (czyli orzecznictwa). Ogólna zasada stanowi, że sąd jest związany wcześniejszymi orzeczeniami wydanymi przez sąd wyższej instancji. W odniesieniu do spraw z zakresu prawa Unii Europejskiej najwyższą instancją jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Lordowie prawa (Law Lords) w ramach Izby Lordów działali jako Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa (Supreme Court of the United Kingdom), jednak zostali oni zastąpieni przez nowy Sąd Najwyższy (Supreme Court), który powstał w dniu 1 października 2009 r. Obecni Law Lords zostali pierwszymi sędziami Sądu Najwyższego, a Senior Law Lord objął funkcję jego prezesa.

Struktura instytucjonalna

Instytucje odpowiedzialne za przyjmowanie regulacji prawnych

Ustawodawstwo pierwotne uchwalane jest przez **Parlament Zjednoczonego Królestwa** w Londynie. Zanim **projekt ustawy** (tzw. *bill*) stanie się ustawą parlamentarną, musi zostać zatwierdzony przez obie izby parlamentu: Izbę Gmin i Izbę Lordów. W obu izbach proces ten przebiega w następujących etapach:

- pierwsze czytanie (formalne przedstawienie projektu bez debaty);
- drugie czytanie (debata ogólna);
- etap pracy w komisjach (szczegółowe rozważania, debata i poprawki. W Izbie Gmin etap ten odbywa się w komisji legislacyjnej (Public Bill Committee));
- etap sprawozdania (możliwość wniesienia dalszych poprawek);
- trzecie czytanie (ostatnia sposobność przeprowadzenia debaty; możliwe jest wniesienie poprawek w Izbie Lordów).

Kiedy projekt zostanie przyjęty przez obie izby, powraca do pierwszej izby (gdzie rozpoczęto prace) celem uwzględnienia poprawek drugiej izby.

Tekst końcowy muszą zatwierdzić obie izby. Istnieje możliwość, że tekst będzie wielokrotnie przesyłany pomiędzy izbami, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie co do każdego słowa projektu. Kiedy to nastąpi, projekt może zostać przedłożony do podpisu przez monarchę (*Royal Assent*).

W **Zgromadzeniu Irlandii Północnej** ma miejsce podobny proces (obejmujący przedstawienie projektu, rozpatrzenie, debatę i głosowanie), chociaż w tym zdecentralizowanym zgromadzeniu jest tylko jedna izba. Ministrowie, komisje i poszczególni posłowie mogą wystąpić z inicjatywą projektu i przedstawić go przewodniczącemu zgromadzenia w celu rozpatrzenia przez zgromadzenie.

Jeżeli przewodniczący stwierdza, że projekt mieści się w kompetencjach prawodawczych zgromadzenia, wprowadza projekt do programu prac i poddaje go debacie w izbie. Projekt zostaje następnie przekazany właściwej komisji prawodawczej do analizy. Komisja składa zgromadzeniu sprawozdanie, umożliwiając posłom szczegółowe rozpatrzenie projektu i zgłaszanie poprawek. Jest on następnie rozpatrywany dalej przez zgromadzenie, po czym następuje ostateczne głosowanie.

Kiedy projekt przejdzie przez wszystkie parlamentarne etapy w Parlamencie Zjednoczonego Królestwa lub w Zgromadzeniu Irlandii Północnej, zostaje przedstawiony monarsze do podpisu (*Royal Assent*), w następstwie czego staje się **ustawą**.

Na ogół **ustawodawstwo pierwotne** może zostać **zmienione lub uchylone** tylko przez nowe przepisy ustawodawstwa pierwotnego. Istnieją jednak wyjątki – pewne zmiany i uchylenia mogą być poczynione na mocy aktu ustawodawczego, kiedy chodzi o wdrażanie zobowiązań UE lub elementu reformy ustawodawczej, która zmniejsza lub eliminuje obciążenia prawne. Takie akty, zanim zostaną wydane, muszą być jednak zatwierdzone uchwałą obu izb parlamentu.

Ustawodawstwo pierwotne wchodzi w życie zgodnie z **przepisami o wejściu w życie** zawartymi w danym akcie prawnym. Akt prawny może określać konkretną datę wejścia w życie. Może to być z chwilą uzyskania podpisu monarchy, w konkretnym dniu (na ogół co najmniej dwa miesiące po podpisaniu przez monarchę) lub w dniu określonym przez ministra lub ministerstwo w akcie ustawodawczym. Dla różnych przepisów aktu prawnego mogą zostać określone różne daty.

Data wejścia w życie każdego aktu ustawodawstwa wtórnego jest na ogół określona w samym akcie. Wyjątkowo data wejścia w życie może być określona przez publikację ogłoszenia w dziennikach urzędowych (London Gazette lub Belfast Gazette).

Prawnicze bazy danych

Istnieje szereg prawniczych baz danych.

- [Serwis legislacyjny Zjednoczonego Królestwa](#) zawiera pełne teksty **wszystkich aktów ustawodawstwa pierwotnego** uchwalonego przez Parlament Zjednoczonego Królestwa, Parlament Szkocji, Zgromadzenie Irlandii Północnej oraz Zgromadzenie Narodowe Walii oraz wszystkich aktów ustawodawstwa wtórnego obowiązującego na całym terytorium Zjednoczonego Królestwa lub w jego częściach. Dostęp do informacji jest bezpłatny.
- **Zmienione ustawodawstwo pierwotne** obejmujące wszystkie części Zjednoczonego Królestwa od roku 1235 do chwili obecnej można znaleźć również w [serwisie legislacyjnym Zjednoczonego Królestwa](#).

Powiązane strony

[Serwis legislacyjny Zjednoczonego Królestwa](#)

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 28/08/2018